

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародного обліку і аудиту

Галузь знань

Спеціальність

Спеціалізація (за наявності)

05 Соціальні та поведінкові науки

051 Економіка

Міжнародна економіка

Форма навчання: заочна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

МІЖНАРОДНІ МЕХАНІЗМИ БОРОТЬБИ З ВІДМИВАННЯМ
ГРОШЕЙ

здобувача Чижик Валентини Олександрівни

Науковий керівник: к.е.н., доц. Поплюйко А.М.

Робота допущена до захисту

перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

Завідувачка кафедри: д.е.н., професор Галенко О. М.

Київ 2024
ВСТУП

Актуальність теми. Загроза відмивання грошей загрожує стабільності та безпеці глобальної економічної сфери. Загроза передбачає маскувannya незаконних доходів у законних фінансових потоках, гарантуючи, що незаконні багатства не будуть помітні під час процесу консолідації. За своєю суттю відмивання грошей послаблює фінансову систему, сприяючи фінансовому тероризму та підживлює корупцію та організовану злочинність. У теперішньому світі, в якому національні економіки складно переплетені, ця проблема стає ще більш загостреною. Дивлячись на його широкий масштаб у такому тісно інтегрованому глобальному ландшафті, він спонукає до стратегії цілісного рішення.

Це питання є особливо важливе для України, оскільки економічна нестабільність, високий рівень корупції та нерозвиненість фінансового сектору створює зручне середовище для відмивання грошей. З бажанням України до європейської інтеграції та стараннями зміцнити свій авторитет на міжнародній арені, ефективна боротьба з відмиванням грошей стає першочерговим пріоритетом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З проблемою відмивання грошей шукають рішення багато вчених і фахівців. Декілька видатних людей, як-от Джон Бух, Майкл Леві та Пітер Рейлі, запропонували інноваційні підходи, які допомагають боротися з такими злочинами. Вони вивчають різні аспекти відмивання грошей, від теоретичних основ до стратегій та методів. Серед українських науковців питаннями відмивання грошей та механізмами боротьби з цим явищем займалися такі науковці, як: Р. Баранов, О. Бондаренко, М. Бормотова, Н. Венгерська, О. Глущенко, П. Іванов, В. Коваленко, В. Куценко, К. Мухіна, С. Петров, В. Рисін та інші.

Але є деякі аспекти цієї проблеми, які ще недостатньо вивчені. Наприклад, ефективність глобальних санкцій і вклад міжнародних органів у боротьбу з відмиванням грошей. Я проводжу це дослідження з метою заглибитися в ці недостатньо вивчені питання з метою задовільнити жагу

людей до знань з цього питання. Моя робота також спрямована запропонувати сучасні методи вирішення цих проблем які здаються сповненими прихованими складнощами.

Метою кваліфікаційної бакалаврської роботи є узагальнення міжнародних механізмів боротьби з відмиванням грошей та пошук варіантів вдосконалення цих систем у зв'язку з теперішньою ситуацією.

Для досягнення цієї мети необхідним є виконання таких *завдань*:

- окреслення поняття та сутність відмивання грошей;
- огляд методів і схем відмивання грошей;
- вивчення міжнародного законодавства у сфері боротьби з відмиванням грошей;
- вивчення діяльності міжнародних організацій у боротьбі з відмиванням грошей;
- оцінка діяльності глобальних органів у частині моніторингу та контролю фінансових операцій на міжнародному рівні;
- аналіз ефективності міжнародних санкцій проти відмивання грошей.

Об'єкт дослідження – процес відмивання грошей.

Предмет дослідження – міжнародні механізми боротьби з відмиванням грошей.

Методи дослідження. У дослідницькій роботі я використовувала різні методи, які включали в себе аналіз і синтез, а також порівняльний аналіз разом із статистичним аналізом. Вони допомогли мені синтезувати інформацію та знайти ключові тенденції кількісно після збору даних.

Інформаційною базою дослідження слугували праці вітчизняних і зарубіжних вчених, а також статистичні дані, розміщені на офіційних сайтах, фінансові звіти банків і агентств, звіти міжнародних організацій. Зокрема, була врахована інформація Міжнародного валютного фонду, Світового

банку, FATF (Групи з розробки фінансових заходів для боротьби з відмиванням грошей) та національних центральних банків.

Структура роботи. Робота складається із вступу, основної частини (два розділи), яка включає шість підрозділів, висновків, списку використаних джерел (налічує 34 найменувань). Загальний обсяг роботи складає 46 сторінок.

У першому розділі окреслено теоретичні основи, пов'язані з відмиванням грошей: визначення концепції та сутності, вивчення методології та схем реалізації, а також заглиблення в огляд міжнародних законодавчих заходів у цій сфері.

У другому розділі розглядаються міжнародні механізми на тлі їхнього внеску в боротьбу з відмиванням грошей — це передбачає розгляд діяльності, яку очолюють міжнародні органи, методи спостереження за фінансовими операціями (включаючи механізми контролю) та оцінку того, наскільки ефективними можуть бути глобальні санкції.

На завершення у висновках присутні всі основні висновки дослідження, які потім використовувались як основа для розробки рекомендацій, спрямованих на покращення міжнародних засобів, створених для боротьби з відмиванням грошей.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВІДМИВАННЯ ГРОШЕЙ

1.1. Поняття та сутність відмивання грошей

Відмивання грошей є значною загрозою стабільності, як фінансовій, так і економічній у всьому світі. Він складається з багатьох етапів, спрямованих на маскуванню незаконно отриманих багатств та інтеграцію їх у легальну економіку – акт, який виходить за кордон і торкається кожної країни світу. Боротьба з відмиванням грошей має передбачати спільні міжнародні дії, вжиті на глобальних форумах, де можна запровадити відповідні ефективні заходи для боротьби з цією практикою, яка позбавляє державну скарбницю вкрай необхідних коштів.

Відмивання грошей – це операція, в процесі якої приховуються походження, призначення грошового платежу. Його можна розглядати як процес, який включає кілька основних етапів: розміщення, шарування та інтеграція. Кожен із цих етапів має свої особливості та цілі — спрямовані на захист незаконних багатств від виявлення та надання їм законного вигляду. Інтеграція незаконного доходу та зміна його зовнішнього вигляду, щоб він виглядав легітимним, є основним процесом, у якому відмивання грошей можна розглядати як таке, що складається з кількох основних етапів: розміщення, розподілу та інтеграції, кожен з яких має свої особливості та цілі, усі призначені для маскуванню незаконних доходів. природа багатства.

Розміщення: первинним етапом відмивання грошей є вливання незаконних доходів у фінансову систему. Цього можна досягти шляхом розміщення готівки на банківських рахунках або купівлі активів високої вартості, які можна легко конвертувати в готівку; інші способи - участь у валютних операціях. На цьому етапі злочинці прагнуть розмістити незаконні кошти у фінансовій системі, не привертаючи жодної уваги, яка могла б призвести до виявлення їх злочинної діяльності, тому вони часто залучають

третіх осіб або підставні компанії під час здійснення цих операцій з метою приховування справжнього джерела доходів.

Розшарування відноситься до другого етапу відмивання грошей, коли численні фінансові операції здійснюються з однією головною метою: приховати будь-який слід до початкового джерела коштів. Ці перекази можуть передбачати переказ грошей на різні банківські рахунки або використання послуг з офшорних юрисдикцій і різних фінансових інструментів. Кінцевою метою цього етапу є створення заплутаної мережі обмінів, яку нелегко розшифрувати іншим, особливо тим, хто намагається відстежити походження грошей. Інтеграція знаменує останній крок: змішування відмитих грошей у законну економіку, що може включати фактичні інвестиції в бізнес, придбання матеріальних активів, таких як нерухомість або цінні папери. Ця фаза є основною метою легального відмивання цих коштів, щоб гарантувати, що їх власники зможуть використовувати їх без загрози виявлення. Мета цих коштів полягає не тільки в тому, що тепер їх можна використовувати, але вони також є чистими та безкоштовними для використання, отже зводячи нанівець основний намір, що стоїть за обмеженнями, заснованими на ідентифікації та використанні.

Відмивання грошей полягає в тому, що злочинці намагаються приховати справжнє джерело своїх доходів, видаючи його законним. Цей процес має багато негативних наслідків для економіки та суспільства, які включають, але не обмежуються: втрата довіри до фінансових установ, хабарництво сприяє розвитку тероризму та організованої злочинності. Крім того, економічна нестабільність може виникнути внаслідок того, що незаконні кошти спрямовуються на спекулятивні ринки або використовуються для розробки неринкових стратегій, які потенційно можуть порушити нормальну економічну діяльність.

Поняття відмивання грошей відоме у світі вже багато років . Найдавніші згадки про практики, схожі на відмивання грошей, відносяться до стародавнього Риму, де заможні громадяни вдавалися до безлічі методів,

щоб приховати свої статки від збирачів податків. Саме в епоху Середньовіччя та Відродження купці та лихварі вели заплутані фінансові операції, приховуючи свої багатства та ухиляючись від податків. Але лише у 20-му столітті завдяки еволюції міжнародної фінансової системи, переплетеної з глобалізованою економікою, з'явилася впізнавана сучасна концепція відмивання грошей.

Перші законодавчі акти, спрямовані на боротьбу з відмиванням грошей, були прийняті у Сполучених Штатах у 1970-х роках. Одним з ключових законодавчих актів стало прийняття Закону про банківську таємницю (Bank Secrecy Act), який зобов'язував фінансові установи зберігати записи про фінансові операції та повідомляти про підозрілі транзакції. В подальшому, у 1980-х роках, була створена Міжнародна група з фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), яка розробила міжнародні стандарти та рекомендації для боротьби з відмиванням грошей.

Відмивання грошей включає багато механізмів та методів, які весь час змінюються у відповідь на зусилля правоохоронних органів. Деякі з основних методів відмивання грошей включають в себе використання підставних компаній, офшорних банківських рахунків, складних фінансових схем та інвестицій у нерухомість. Кожен метод має свою особливість та свій виклик для правоохоронних органів.

Підставні компанії, є одним з найпоширеніших методів відмивання грошей. Ці компанії існують лише на папері і не ведуть реальної господарської діяльності. Вони використовуються для приховування справжніх власників і джерел коштів. Часто такі компанії реєструються в юрисдикціях з низьким рівнем фінансового контролю та високою конфіденційністю, таких як офшорні зони.

Відмивання грошей не обмежується лише офшорними банківськими рахунками. Це метод, який дозволяє злочинцям хитро переказувати гроші через кордони, уникаючи будь-якого пильного ока національних фінансових сторожових псів. Ці облікові записи зазвичай з'являються на ім'я підставних

компаній або власників-привидів, що робить майже неможливим відстежити справжніх бенефіціарів. Це все на офшорних банківських рахунках; народжується такий же улюблений партнер для відмивачів грошей.

Злочинці використовують дуже складні стратегії у фінансах, які передбачають здійснення великої кількості операцій, що відбуваються за допомогою різноманітних інструментів фінансового характеру та різних країн. Ці схеми можуть включати деривативи, хедж-фонди або страхові поліси серед іншого: мета полягає в тому, щоб приховати джерело грошей шляхом створення заплутаного лабіринту ланцюжків транзакцій.

У сфері відмивання грошей інвестиції в нерухомість виділяються як ще один широко використовуваний шлях. У цій незаконній практиці злочинці використовують брудні гроші для придбання нерухомості; вони пізніше ліквідують або здають в оренду, отримуючи чисті прибутки. Ця тактика користується особливою популярністю в країнах з розвиненим сектором нерухомості — угоди значних розмірів можуть приховувати незаконні прибутки.

Відмивання грошей не є тривіальною справою. Це завдає хаосу не лише соціальному, але й економічному. Один із найбільших демонів, яких він вивільняє, — це знищення будь-яких ознак віри, яку люди могли мати у фінансових установах — коли ці організації беруть участь у відмиванні брудних грошей, це до глибини душі заплямує їхню репутацію, порушуючи будь-яку довіру клієнтів та інвесторів до них. призводить до збитків, які можуть ще більше завдати шкоди цим компаніям і, як наслідок, призвести до виведення коштів із такої організації (відтік капіталу) та скорочення ділової активності (зниження економічної активності).

Іншим важливим результатом відмивання грошей є ескалація корупції. Легалізація незаконних доходів відкриває шлях для легкого підкупу урядовців: *quid pro quo* шукає прихильності або пропонує неправомірні дії, які впливають на політичні процеси, коли вони відбуваються. По суті, це послаблює самі стовпи, на яких тримається справедливе та законне

суспільство — справедливість — це те, на що люди мають право, а законність — це забезпечення порядку та стабільності в будь-якій спільноті.

Відмивання грошей призводить до жахливих наслідків. Одним із найсерйозніших є фінансування тероризму: у багатьох випадках організації використовують відмиті гроші для фінансування своїх операцій, створюючи загрозу національній та міжнародній безпеці. Таким чином, боротьба з тероризмом не може бути повною без розгляду питання боротьби з відмиванням грошей: вони взаємопов'язані, і одне не можна обговорювати окремо від іншого.

Відмивання грошей також сприяє розширенню кримінальної братії, яка тісно пов'язана з розвитком організованої злочинності. Якщо злочинцям вдається зробити свої доходи легальними, це означає, що вони можуть розширювати те, що вони роблять, а також свої ресурси. Це створює взаємопідтримуваний цикл між незаконною діяльністю та антисуспільством – з точки зору стабільності та легітимності — динаміки.

Відмивання грошей є складним і багатофакторним явищем, яке має серйозні наслідки для економіки та суспільства. Розуміння сутності і механізмів цього процесу є ключовим для розробки ефективних заходів протидії. Важливо враховувати історичний контекст, різноманітні методи відмивання грошей, а також соціальні та економічні наслідки цього явища. Лише комплексний підхід, що включає зусилля на національному та міжнародному рівнях, може забезпечити ефективну боротьбу з відмиванням грошей і зміцнення фінансової стабільності та безпеки.

1.2. Методи та схеми відмивання грошей

Відмивання грошей – це складний процес, що включає різноманітні методи та схеми, які постійно еволюціонують у відповідь на зусилля правоохоронних органів та регуляторів. Основна мета відмивання грошей – це приховування незаконного походження доходів і надання їм легального

вигляду. Для досягнення цієї мети злочинці використовують численні методи, кожен з яких має свої особливості та виклики.

Поширеною формою відмивання грошей є використання підставних компаній, також відомих як «підставні» корпорації. Ці суб'єкти є звичайними папірцями і не займаються реальною економічною діяльністю — їх основна мета — приховати справжніх власників та джерела надходження коштів. Зазвичай зареєстровані в юрисдикціях із низьким фінансовим контролем і високим рівнем конфіденційності (наприклад, в офшорних зонах), використання підставних компаній дозволяє злочинцям здійснювати фінансові операції з незначною перевіркою, а також маскує сліди грошей. Є кілька сценаріїв, коли можна використовувати підставні компанії; один передбачає створення фіктивних бізнес-структур, які маскуються під законні підприємства, але існують виключно з метою відмивання грошей. Використання таких компаній може зробити майже неможливим виявлення незаконних операцій і дозволить їм відкривати банківські рахунки або здійснювати фінансові операції, на додаток до потенційного залучення інвесторів. Іншою ситуацією, яка може виникнути в результаті використання таких компаній, є укладання підроблених контрактів чи угод; це відкриває шлях для відмивання незаконних доходів шляхом встановлення нібито законних фінансових операцій з іншими.

Відмивання грошей також відбувається через офшорні банківські рахунки. Це дає злочинцям можливість переказувати гроші за кордоном без будь-якого контролю з боку державних фінансових органів. Офшорні рахунки, як правило, відкриваються під ім'ям підставних компаній або підставних компаній, що ще більше приховує справжніх одержувачів коштів. Офшорні юрисдикції пропонують високий рівень секретності; це допомагає правоохоронним органам, але також означає, що вони можуть грати в дим і дзеркала з багатьма транзакціями, які проходять через них. Зверніть увагу на це: наприклад, коли гроші спрямовуються з одного офшорного рахунку на інший через різні країни — часто залучаючи кілька континентів — це стає

схожим на відстеження диму на вітрі до місця їх джерела. Існує додаткова складність у тому, що ці офшорні рахунки також можуть містити гроші в різних валютах — подвійна або багат шарова завіса над незаконними фінансовими потоками, яку органи влади повинні спробувати розкрити та розшифрувати.

У своїй злочинній діяльності зловмисники використовують складні фінансові махінації, що включають численні транзакції через різноманітні фінансові інструменти та глобальні місця. Похідні фінансові інструменти, хедж-фонди, страхові поліси: у цих схемах може використовуватися низка різних інструментів — усі вони спрямовані на те, щоб заплутати сліди грошей. Розглянемо такий сценарій: кошти, спрямовані через кілька рахунків у різних країнах з використанням різних фінансових механізмів, роблять експертизу незаконних грошей схожою на пошук голки в стозі сіна. Зверніть увагу, що одним із прикладів складних фінансових схем є випадки, коли злочинці торгують похідними фінансовими інструментами. Укладаючи контракти, які створюють ілюзію законних угод за допомогою деривативів, вони відіграють певну роль у маскуванні цих нелегітимних дій у сферах, що можуть здаватися законними, пов'язаними з фінансами — хоча це далеко не так; такі операції можуть служити каналами для відмивання грошей (у змові з іншими ринками), де використовуються складні інструменти, щоб приховати будь-які сліди доходів, отриманих незаконним шляхом.

Інвестиції в нерухомість виділяються як один із поширених методів відмивання брудних грошей. Зловмисники купують нерухомість за незаконні кошти, а потім розпоряджаються чи здають її в оренду; таким чином заробляючи чистий і законний дохід. Цей метод особливо популярний у країнах з високорозвиненими ринками нерухомості, де великі обсяги транзакцій призводять до нелегальних доходів — камуфляж зручний. Крім того, підставні особи часто купують нерухомість через підставні компанії або номінальних власників, що ще більше ускладнює спроби виявлення кінцевих бенефіціарів цих схем. Є кілька способів використання нерухомості для

відмивання грошей. Один із них передбачає купівлю-продаж нерухомості за завищеними або заниженими цінами — замасковану шараду, яка маскує незаконні кошти під фасадом законних угод. Інший передбачає використання доходів від оренди нерухомості як джерела легалізації коштів шляхом створення додаткових легальних джерел.

Торгівля товарами та послугами також може бути використана для відмивання грошей. Це включає як законні, так і незаконні торгові операції. Наприклад, злочинці можуть маніпулювати вартістю товарів за допомогою підроблених рахунків-фактур, щоб завищувати або занижувати її, таким чином дозволяючи їм таємно переміщувати кошти через кордон. Іншим підходом було б використання міжнародної торгівлі для маскуванню незаконних доходів через запутані ланцюжки поставок. Одним із поширених методів відмивання грошей у торгівлі є завищення або заниження рахунків; ускладнює ідентифікацію незаконних операцій, які маскуються під законні міжнародні ділові операції: за одним сценарієм компанія може експортувати товари за непомірно високою ціною, що призводить до легітимізації коштів після отримання завищених прибутків за кордоном; навпаки, зниження цін може сприяти виведенню коштів за кордон. Ця практика ускладнює виявлення, оскільки те, що виглядає як звичайні торговельні угоди, насправді маскує кримінальні фінансові потоки в торговій діяльності в усьому світі: відмивання — це підступна творчість у найкращому вигляді.

Готівкові операції є одним з найстаріших і найпоширеніших методів відмивання грошей. Незважаючи на розвиток сучасних фінансових технологій, готівка залишається важливим інструментом для злочинців, оскільки вона важко відстежується. Готівкові кошти можуть бути введені у фінансову систему через банківські депозити, купівлю високоліквідних активів або участь у грошових операціях. Одним з найбільш відомих методів є "смурфінг" (smurfing), коли великі суми грошей діляться на невеликі депозити, що вводяться у фінансову систему через різні рахунки. Готівкові

кошти також можуть використовуватися для купівлі товарів або послуг, що дозволяє легалізувати кошти через створення видимості легальних витрат. Наприклад, злочинці можуть використовувати готівку для купівлі дорогих предметів, таких як автомобілі або ювелірні вироби, які потім можуть бути продані, забезпечуючи легальний дохід.

Часто відмивання грошей часто проводять через казино та гральні заклади, де злочинці купують фішки за готівку, грають у них і обмінюють фішки на готівку чи чеки, що дозволяє їм відмивати свої кошти за рахунок виграшів у казино. Альтернативний метод передбачає використання онлайн-казино, яке забезпечує ще більшу анонімність і ускладнює відстеження транзакцій. На додаток до цих підходів, граючи у фізичних казино, злочинці можуть застосовувати інші стратегії, такі як гра на низьких ставках протягом тривалого періоду, що маскує нелегітимність процесу; обміни, зроблені після гри, вважаються законним платіжним засобом. Крім того, онлайн-казино вводять ще один рівень складності, полегшуючи транзакції через різні платіжні системи та електронні гаманці, що ускладнює виявлення.

Розвиток технологій призвів до того, що криптовалюти знаходять більше користі як інструмент для відмивання незаконно одержаних доходів; вони все частіше використовуються особами, причетними до кримінальної діяльності. Це пояснюється тим, що такі криптовалюти, як біткойн, пропонують високий рівень анонімності та децентралізації — функції, які приваблюють злочинців, оскільки транзакції, здійснені з використанням цих цифрових валют, не проходять через посередників і, отже, залишають мінімальні сліди. Однак використання криптовалют ставить правоохоронні органи перед новими проблемами в їхніх зусиллях з відстеження та запобігання незаконним транзакціям. Існують різні способи, за допомогою яких злочинці можуть відмивати гроші за допомогою криптовалют: один передбачає використання криптовалютних бірж для конвертації цифрових валют у фіатні гроші або інші криптовалюти; Інша тактика полягає в тому,

що вони використовують змішувачі криптовалют (тумблери), які змішують транзакції від різних користувачів, щоб заплутати сліди грошей. Нещодавно платформи DeFi використовували зловмисники, які вели складні фінансові операції без будь-яких перевірок особи — прийом, призначений для запобігання спробам виявлення на основі особистих даних.

З розвитком фінансових технологій (FinTech) особи, які займаються відмиванням грошей, знаходять інноваційні способи відмити свої нечесно здобуті прибутки. Зверніть увагу на це: мобільні платіжні системи, онлайн-банкінг і цифрові гаманці — усе це канали незаконних транзакцій, які легко приховати. Іронія полягає в завісі анонімності та швидкості, яку ці фінтех-компанії часто забезпечують для транзакцій; особливості, привабливі для будь-якого кримінального розуму. У наш час фінансові технології дозволяють таким зловмисникам здійснювати транзакції безпосередньо зі своїх мобільних пристроїв, що ускладнює відстеження слідів незаконних коштів. Крім того, пропонуючи мультивалютні послуги з переказу коштів, платформи FinTech відкривають більше можливостей для приховування слідів транзакцій. І давайте не забувати про біометрію та інші новітні технології, які ще більше розмивають можливості ідентифікації справжніх власників коштів — справді, сага розгортається в шарах складності, типових лише для високотехнологічних трилерів.

Номінальні директори та власники використовуються для приховування справжніх бенефіціарів компаній. Це особи, які формально вказані як власники або керівники компаній, але насправді не мають реального контролю над ними. Використання таких осіб дозволяє злочинцям залишатися в тіні і уникати відповідальності. Злочинці можуть використовувати номінальних директорів для створення вигляду легальності бізнесу. Номінальні директори можуть підписувати документи, укладати контракти та здійснювати фінансові операції, створюючи враження, що компанія веде легальну діяльність. Водночас справжні власники

залишаються прихованими, що ускладнює їх виявлення і притягнення до відповідальності.

Фінансова інтеграція – це процес, за допомогою якого відмиті кошти легалізуються і використовуються у легальній економіці. Це може включати інвестування у бізнес, придбання нерухомості, цінних паперів або інших активів. Інтеграція відмитих коштів дозволяє злочинцям отримувати легальні доходи і користуватися ними без ризику бути викритими. Інтеграція відмитих коштів може здійснюватися через створення нових бізнес-структур або інвестування у вже існуючі компанії. Злочинці можуть використовувати свої кошти для фінансування стартапів, придбання акцій або облігацій, що дозволяє їм отримувати легальні доходи. Крім того, відмиті кошти можуть бути використані для фінансування політичних кампаній або благодійних проектів, що також сприяє легалізації незаконних доходів.

Проблем, з якими стикаються правоохоронні органи у боротьбі з відмиванням грошей, багато. Проте одна з головних проблем, яку слід згадати, полягає в тому, щоб йти в ногу з постійно мінливим ландшафтом методологій, які використовують відмивачі — бути в курсі потребує постійного оновлення знань і технологій для виявлення. Проблемою, другою після цього, є глобальне охоплення та масштаби, властиві всім питанням, пов'язаним з відмиванням грошей, яке за своєю природою вимагає співпраці на міжнародному рівні між державами та організаціями по всьому світу. Використання складних фінансових механізмів у поєднанні з новими технологіями ще більше ускладнює ці виклики: їхня складність значно ускладнює зусилля з успішного виявлення чи розслідування такої незаконної діяльності. Таким чином, для ефективних заходів протидії відмиванню грошей національні правоохоронні органи повинні мати доступ не до будь-якої передової технології, а конкретно до тих, хто достатньо спроможний — прочитайте це уважно — здатний контролювати, а також аналізувати будь-які вхідні чи вихідні фінансові операції. Це вимагає використання інструментів великих даних (Big Data), штучного інтелекту (AI) і машинного

навчання (ML), які можуть завчасно позначати підозрілу діяльність без втручання людини.

Методи та схеми відмивання грошей є надзвичайно різноманітними та постійно змінюються. Розуміння цих методів є ключовим для розробки ефективних заходів протидії. Важливо враховувати як традиційні методи, такі як використання підставних компаній та офшорних рахунків, так і новітні технології, такі як криптовалюти та FinTech. Комплексний підхід, що включає міжнародну співпрацю, обмін інформацією та використання передових технологій, може забезпечити ефективну боротьбу з відмиванням грошей і захистити фінансову систему від злочинних посягань.

1.3. Міжнародне законодавство у сфері боротьби з відмиванням грошей

На глобальному рівні міжнародне законодавство щодо боротьби з відмиванням грошей займає ключову позицію у встановленні світової фінансової стабільності та безпеки. Однак у зв'язку з глобалізацією фінансових ринків, що сприяє відмиванню грошей через збільшення міжнародних фінансових потоків, це вимагає ефективної координації між зусиллями на рівні національного уряду та міжнародними організаціями. Закони на глобальному рівні встановлюють основні принципи, стандарти та вимоги, які країни повинні прийняти у своїх національних правових системах для успішної боротьби з відмиванням грошей; ці принципи дозволяють не лише зменшити ризики, пов'язані з відмиванням грошей, але й забезпечують прозорість фінансових операцій, що, у свою чергу, зміцнює довіру до всієї фінансової системи. Шляхом сприяння обміну інформацією, розвитку потенціалу та технічного співробітництва серед інших сфер під час впровадження; це підвищує результативність і ефективність і зменшує дублювання ресурсів для боротьби з відмиванням грошей: як на національному, так і на міжнародному рівнях.

FATF. Серед відомих міжнародних організацій, які займаються питаннями відмивання грошей, Міжнародна група розробки фінансових заходів (FATF). У 1989 році FATF була створена за ініціативою країн Великої сімки, членство якої згодом розширилося до 37, включаючи найбільші економічно розвинені країни та регіональні організації. Основною метою FATF є розробка та забезпечення впровадження глобальних стандартів у сфері протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму. 40 рекомендацій, ініційованих FATF, є наріжним каменем міжнародного законодавства щодо вимог, які стосуються багатьох питань, таких як ідентифікація клієнтів, збереження записів про транзакції, повідомлення про підозрілі транзакції або співпраця на глобальному рівні для розслідування фінансових злочинів; ці стандарти повинні бути прийняті країнами-членами до їх національних законодавчих систем, а також вони мають періодичні оцінки того, наскільки вони відповідають міжнародним стандартам.

FATF відіграє важливу роль у спостереженні за виконанням її пропозицій шляхом проведення періодичних оцінок країн, які в ній беруть участь, з метою їх дотримання встановлених стандартів. Ці оцінки передбачають комплексний перегляд законодавчої та регуляторної структури на додаток до функціональності засобів контролю протидії відмиванню грошей. Країни, які не відповідають очікуванням FATF, можуть бути зараховані до юрисдикцій із високим ризиком, що псує їхній імідж і перешкоджає їхньому виходу на світові фінансові ринки.

ЄС також не відстає у сфері законодавства про боротьбу з відмиванням грошей. Основними документами ЄС з цього питання є Директиви, метою яких є припинення використання фінансової системи для відмивання грошей та фінансування тероризму. Перша директива з'явилася в 1991 році, і з того часу було створено кілька нових версій, які зробили ці вимоги суворішими, а також розширили сферу їх застосування. Крім усього іншого, П'ята директива (2018/843) зобов'язує фінансові установи разом із різними іншими організаціями, як-от юристи чи агентства з нерухомості, проводити належну

перевірку клієнтів, вести облік транзакцій, повідомляти про підозрілу діяльність — і навіть розробляти внутрішню систему боротьби з грошима. політики відмивання та процедури. Крім того, він закликає до створення централізованих реєстрів бенефіціарних власників компаній, що сприяє прозорості, полегшуючи виявлення незаконних фінансових потоків.

ЄС зробив свою частку сміливих кроків, вийшовши на арену так званої належної перевірки клієнта (CDD) — модний термін для суворих вимог до ідентифікації та перевірки клієнтів. Ці правила лягають важким тягарем на фінансові установи: їм доводиться наганяти Шерлока Холмса на своїх клієнтів, збираючи та перехресно перевіряючи безліч персональних даних разом із джерелами доходу; не як одноразове завдання, а як постійний процес. Але цей вчинок вчиняється не просто з адміністративного обов'язку — він слугує профілактичним заходом. Брандмауер, який запобігає використанню фінансових установ для відмивання грошей, також забезпечує видимість транзакцій у денний час завдяки високому рівню прозорості.

Організація Об'єднаних Націй (ООН) також відіграє важливу роль у міжнародній боротьбі з відмиванням грошей. Основним документом ООН у цій сфері є Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності (Палермо, 2000 рік), яка встановлює міжнародні стандарти для запобігання і боротьби з організованою злочинністю, включаючи відмивання грошей. Конвенція зобов'язує держави-учасниці криміналізувати відмивання грошей, створювати механізми для виявлення та розслідування таких злочинів, а також забезпечувати міжнародну співпрацю у цій сфері. Інший важливий документ ООН – Конвенція проти корупції (Меріда, 2003 рік), яка також містить положення про боротьбу з відмиванням грошей. Конвенція закликає держави-учасниці вживати заходів для виявлення та запобігання корупційним практикам, а також забезпечувати прозорість фінансових операцій і міжнародну співпрацю у розслідуванні фінансових злочинів. ЄС не зупиняється лише на створенні цих інформаційних бункерів у національних агентствах. Вони схожі на вулики фінансової розвідки, які

дзижчать від даних, призначених не лише для накопичення, але й для ефективних дій: сприяння виявленню та розслідуванню підозрілих транзакцій шляхом розповсюдження інформації всім компетентним органам, як у стільниках.

ООН також створила кілька спеціалізованих підрозділів та програм, які спрямовані на боротьбу з відмиванням грошей та іншими фінансовими злочинами. Наприклад, Управління ООН з наркотиків та злочинності (UNODC) проводить дослідження, надає технічну допомогу та розробляє керівні принципи для країн у сфері боротьби з відмиванням грошей. UNODC також координує міжнародні зусилля з протидії фінансуванню тероризму та підтримує держави у розробці та впровадженні національних стратегій у цій сфері. Базельський комітет з банківського нагляду також розробляє стандарти та рекомендації для боротьби з відмиванням грошей у банківському секторі. Основним документом комітету є "Основні принципи ефективного нагляду за банками", які включають вимоги до ідентифікації клієнтів, ведення записів про фінансові операції та звітування про підозрілі транзакції.

Базельський комітет також розробляє керівні принципи щодо управління ризиками відмивання грошей, які мають на меті допомогти банкам виявляти та запобігати незаконним фінансовим операціям. Базельський комітет також активно співпрацює з іншими міжнародними організаціями, такими як FATF та Міжнародний валютний фонд (МВФ), для забезпечення координації зусиль у боротьбі з відмиванням грошей. Це включає розробку спільних стандартів та рекомендацій, а також обмін інформацією та досвідом між різними юрисдикціями. Базельський комітет також проводить регулярні оцінки банківських систем країн-учасниць, що дозволяє виявляти слабкі місця та вдосконалювати механізми протидії відмиванню грошей.

Група Егмонт об'єднує фінансові розвідки (FIU) з різних країн світу і сприяє обміну інформацією та співпраці у боротьбі з відмиванням грошей.

Група Егмонт розробляє стандарти та рекомендації для фінансових розвідок, а також забезпечує навчання та технічну підтримку для їх ефективного функціонування. Група також сприяє міжнародній співпраці у розслідуванні фінансових злочинів, забезпечуючи обмін інформацією між фінансовими розвідками різних країн. Це дозволяє швидко виявляти та реагувати на підозрілі транзакції, а також забезпечує координацію дій між різними юрисдикціями.

Група Егмонт також проводить регулярні конференції та семінари для обміну досвідом та кращими практиками у сфері боротьби з відмиванням грошей. Це сприяє підвищенню професійного рівня працівників фінансових розвідок та забезпечує ефективну реалізацію міжнародних стандартів у різних країнах. Крім того, Група Егмонт активно працює над розробкою нових інструментів та технологій для виявлення та розслідування фінансових злочинів, що дозволяє забезпечити ефективну протидію відмиванню грошей у сучасних умовах.

Незважаючи на значні зусилля міжнародних організацій, впровадження міжнародних стандартів у національні законодавства стикається з численними викликами. Одним з основних викликів є різний рівень економічного розвитку та правової системи країн. Деякі країни мають слабкі правові інститути і неефективні механізми контролю, що ускладнює впровадження міжнародних стандартів. Іншим викликом є різні підходи до регулювання фінансового сектору. Кожна країна має свої особливості і пріоритети, що може призводити до розбіжностей у законодавстві та практиках. Це ускладнює міжнародну співпрацю та координацію зусиль у боротьбі з відмиванням грошей.

Ще одним важливим викликом є швидкий розвиток новітніх технологій, які відкривають нові можливості для злочинців. Використання криптовалют, фінансових технологій (FinTech) та інших інноваційних інструментів створює нові ризики для фінансової системи. Це вимагає від

міжнародних організацій постійного оновлення стандартів та рекомендацій, а також впровадження нових механізмів контролю та моніторингу.

Міжнародне законодавство у сфері боротьби з відмиванням грошей постійно еволюціонує у відповідь на нові виклики та загрози. Зокрема, з розвитком новітніх технологій, таких як криптовалюти та фінансові технології (FinTech), виникають нові ризики, які потребують адекватного регулювання. Міжнародні організації працюють над розробкою нових стандартів і рекомендацій, які враховують ці зміни і забезпечують ефективний захист фінансової системи. Одним з перспективних напрямів розвитку є посилення міжнародної співпраці та обміну інформацією між країнами. Це включає не лише обмін інформацією про підозрілі транзакції, але й співпрацю у розслідуванні фінансових злочинів та переслідуванні злочинців. Інший важливий напрям – підвищення прозорості фінансових операцій через створення централізованих реєстрів бенефіціарних власників та посилення вимог до ідентифікації клієнтів.

Також важливою складовою є підвищення обізнаності та навчання працівників фінансових установ та правоохоронних органів. Це включає розробку та впровадження програм навчання та підвищення кваліфікації, які допоможуть працівникам ефективно виявляти та запобігати відмиванню грошей. Крім того, важливим є розвиток нових технологій для моніторингу та аналізу фінансових операцій, що дозволить забезпечити швидке виявлення підозрілих транзакцій та ефективне реагування на них.

Міжнародне законодавство у сфері боротьби з відмиванням грошей є ключовим елементом глобальної стратегії забезпечення фінансової стабільності та безпеки. Міжнародні організації, такі як FATF, ЄС, ООН, Базельський комітет з банківського нагляду та Група Егмонт, відіграють важливу роль у розробці стандартів та рекомендацій, які країни повинні впроваджувати у свої національні законодавства. Незважаючи на численні виклики, міжнародне законодавство продовжує розвиватися, відповідаючи на

нові загрози та забезпечуючи ефективну боротьбу з відмиванням грошей на глобальному рівні.

РОЗДІЛ 2. МІЖНАРОДНІ МЕХАНІЗМИ ТА ЇХ РОЛЬ У ПРОТИДІЇ ВІДМИВАННЮ ГРОШЕЙ

2.1. Діяльність міжнародних організацій у боротьбі з відмиванням грошей

У сучасному глобалізованому світі відмивання грошей стає серйозною загрозою для економічної стійкості та безпеки націй. Це питання вимагає єдиних дій на міжнародному рівні, що передбачає активну участь певних міжнародних організацій у їх роботі. Основними дійовими особами в цій сфері є Група розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) — Міжнародна група з боротьби з відмиванням грошей, Організація Об'єднаних Націй (ООН), Європейський Союз (ЄС), Базельський комітет з банківського нагляду та Егмонтська група. Кожна організація має свою особливу роль, але зазвичай вони беруть участь у розробці стандартів і політики, які забезпечують впровадження ефективних заходів для боротьби з відмиванням грошей.

Створена в 1989 році країнами Великої сімки Група розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) являє собою групу з 39 членів, що складається з значних економічно розвинених країн і регіональних організацій. Основною метою FATF є сприяння та забезпечення виконання глобальних стандартів боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму. FATF розробила 40 рекомендацій, які є наріжним каменем для міжнародних законів у цій сфері. Ці рекомендації стосуються багатьох питань, від ідентифікації клієнтів до звітів про підозрілі транзакції та різноманітних інших тем, як-от збереження деталей у фінансових операціях і координація під час розслідування фінансових злочинів на міжнародному рівні.

FATF, на додаток до цих встановлених стандартів, також проводить періодичні оцінки відповідності країн. Ті, які не відповідають вимогам FATF, можуть опинитися в списку юрисдикцій високого ризику, що може кинути тінь на їхню репутацію та ускладнити доступ до світових фінансових ринків. Оцінки, проведені FATF, відіграють важливу роль у країнах, які викручують руки, щоб покращити їхні національні системи ПВК; це включає детальне вивчення законодавчої та нормативно-правової бази, щоб переконатися в адекватності заходів протидії відмиванню грошей. Коли країна успішно завершує цю оцінку, вона виступає маяком для міжнародної спільноти, демонструючи її відданість ефективній боротьбі з фінансовими злочинами в національному масштабі та співпраці на міжнародному рівні. На додаток до всіх цих зусиль, ATF продовжує впроваджувати інновації, переглядаючи свої рекомендації, щоб продовжувати реагувати на нові виклики та загрози, що виникають навколо фінансової безпеки в усьому світі. Розглянемо цей приклад: FATF створила нові правила та вказівки після появи криптовалют та інших нових фінансових технологій. Їхня мета полягає в тому, щоб зменшити відмивання грошей за допомогою цих інструментів, що потім реалізується шляхом їх прийняття країнами-учасницями, а також доповнюється навчанням і семінарами для їхніх посадових осіб. Мета полягає в тому, щоб підвищити їхні знання та навички з питань боротьби з відмиванням грошей.

ООН також є значним гравцем на глобальному рівні в боротьбі з відмиванням грошей. Основним документом ООН, що стосується цього, є Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності (Палермо, 2000 р.), яка встановлює міжнародні норми щодо запобігання транснаціональній організованій злочинності та боротьби з нею, включаючи положення щодо відмивання грошей. Згідно з цією конвенцією, держави-учасники зобов'язані криміналізувати відмивання грошей; встановити механізми виявлення та розслідування таких злочинів; забезпечити міжнародне співробітництво у цій сфері. Таким чином, Конвенція ООН є

інструментом у боротьбі з відмиванням грошей, забезпечуючи правову основу для міждержавної співпраці та спільних стандартів, яких повинні дотримуватися всі країни-учасниці.

Іншим важливим документом ООН є Конвенція проти корупції (Мерида, 2003 р.) — у ній навіть є своя частка правил боротьби з відмиванням грошей. Угода закликає країни-учасниці створити протоколи, які сприятимуть виявленню та запобіганню корупції, забезпечуватимуть чітке спостереження за фінансовими операціями для корупційних дій та сприятимуть міжнародній співпраці у розслідуванні фінансових злочинів. Завдяки цій конвенції країни отримують єдині керівні принципи та інструменти для стримування корупції та незаконних фінансових потоків — акт, який спонукає до зміцнення автономії кожної нації, одночасно сприяючи глобальній співпраці.

ООН не залишилася позаду. Він створив різні спеціалізовані підрозділи та програми, спрямовані на боротьбу з відмиванням грошей та іншими фінансовими злочинами. Як приклад, Управління ООН з наркотиків і злочинності (UNODC) проводить дослідження, надає технічну допомогу та розробляє рекомендації, які країни можуть використовувати для боротьби з відмиванням грошей. Крім того, UNODC контролює глобальні ініціативи щодо боротьби з фінансуванням тероризму, допомагаючи державам розробляти та виконувати національні стратегії в тому ж напрямку. Крім того, UNODC організовує навчальні семінари та тренінги для співробітників правоохоронних органів, а також фінансових установ — це допомагає розвивати свої можливості та рівень свідомості щодо боротьби з фінансовими злочинами.

Відмивання грошей — поле битви, на якому Європейський Союз (ЄС) енергійно розробляє законодавчі заходи. Відомі правові документи ЄС містять директиви щодо припинення потоку грошей через фінансові канали в руки терористів або іншої незаконної діяльності. Перша директива побачила світ у 1991 році; з тих пір були представлені наступні версії, кожна з яких

була суворішою та ширшою у своїх вимогах. Розглянемо останню нащадок: П'яту Директиву (2018/843). Цей новонароджений інструктує фінансові установи та низку інших організацій щодо належної перевірки клієнтів, ведення обліку фінансових операцій, інформування про підозрілі транзакції та навіть встановлення політики боротьби з відмиванням грошей на організаційному рівні. Зачекайте, є ще! Уявіть собі світ, у якому каталоги оживають — не як списки, а як централізовані реєстри, що розкривають справжні обличчя компаній: бенефіціарних власників. Ця інновація, започаткована директивою, сприяє прозорості, яка, у свою чергу, діє як світло прожектора, освітлюючи темні куточки, де тихо розмножуються незаконні фінансові операції, не ускладнюючи зусилля з виявлення. Натомість уявіть, що це стало простіше за допомогою цього простого інструменту: знати, хто може отримати вигоду від дій компанії, які публічно демонструються для всіх зацікавлених сторін.

На додачу до належної перевірки клієнта (CDD) ЄС ухвалює правила ідентифікації клієнтів — відома назва цих суворих вимог. Це гарантує, що фінансові установи повинні постійно оновлювати та постійно збирати, перевіряти особисті дані та інформацію про джерела доходів клієнтів. Таким чином, це гарантує відсутність використання фінансових систем для відмивання грошей, оскільки така практика не є прозорою. Більше того, ЄС не просто сидить склавши руки, створивши механізми для обміну інформацією між національними органами фінансової розвідки та іншими пов'язаними компетентними органами — їхня співпраця допомагає виявляти, а також ефективно розслідувати такі підозрілі транзакції.

Європейським Союзом проводиться оцінка імплементації директив членами союзу, що призведе до виявлення слабких місць у національних системах боротьби з відмиванням грошей. Крім того, він пропонує рекомендації щодо покращення в результаті оцінки його ефективності. У цій справі важливий один із основних інструментів, доступних OLAF — Європейський офіс по боротьбі з шахрайством (OLAF), який займається

справами про шахрайство та корупцію, пов'язані з бюджетом ЄС. Це гарантує відсутність дублювання зусиль між державами-членами під час розслідування таких справ і, таким чином, гарантує добре скоординований підхід у всіх країнах ЄС.

Крім того, Базельський комітет з банківського нагляду запроваджує стандарти та рекомендації щодо боротьби з відмиванням грошей у банках. Основна публікація комітету називається «Основні принципи ефективного нагляду за банками», яка містить положення щодо встановлення особи клієнта та ведення обліку фінансових операцій, а також критерії звіту, який вважатиметься підозрілим. Базельський комітет також пропонує рекомендації щодо управління ризиками протидії відмиванню коштів: вони мають на меті допомогти фінансовим установам у виявленні незаконного потоку коштів та перешкоджанні йому.

Базельський комітет не сидить склавши руки; він активно співпрацює з іншими міжнародними органами, такими як FATF і МВФ, намагаючись синхронізувати зусилля з боротьби з відмиванням грошей. Ця координація передбачає досягнення загальних стандартів і вказівок — практика, згідно з якою різні суверенні юрисдикції обмінюються примітками та інформацією. Крім того, Базельський комітет проводить періодичні оцінки банківських систем своїх членів; це допомагає визначити слабкі місця, які пізніше можна виправити для підвищення ефективності їхніх механізмів боротьби з відмиванням грошей. Але, мабуть, найбільш помітним у роботі Базельського комітету є його розробка інструментів оцінки ризиків — нововведення, призначене для захисту банківських систем від будь-яких загроз, пов'язаних з відмиванням грошей.

Група Егмонт — це коаліція підрозділів фінансової розвідки (ПФР) з різних країн світу, які стоять пліч-о-пліч у боротьбі з відмиванням грошей. Саме тут інформація переплітається і співпраця знаходить своє коріння: Egmont Group плекає це, встановлюючи стандарти та розробляючи керівні принципи для фінансової розвідки. Але це не закінчується на цьому — тут

також проводяться тренінги, технічна підтримка, якщо хочете, чаювання, щоб забезпечити ефективне функціонування ПФР. І наче все це недостатньо свідчить про їхню прихильність міжнародному товариству у боротьбі з фінансовими злочинами: вони переконуються, що різні FIA спілкуються між собою за кавою або обмінюються електронною поштою. чому Таким чином, коли підозріла транзакція піднімає свою потворну голову, вони не тільки можуть швидко зняти свої шапки, але й забезпечити координацію дій між цими різними юрисдикціями після поспіху.

Група Егмонт не обмежується лише створенням партнерських відносин. Вони організовують періодичні конференції та семінари в рамках платформи обміну знаннями, таким чином обмінюючись досвідом і найкращими практиками у сфері боротьби з відмиванням грошей. Такий підхід сприяє підвищенню професіоналізму працівників фінансової розвідки та гарантує належне дотримання міжнародних стандартів у різних країнах. Крім того, Група Егмонт активно працює над розробкою нових інструментів та технологій для виявлення та розслідування фінансових злочинів, що дозволяє забезпечити ефективну протидію відмиванню грошей у сучасних умовах. Група також надає технічну допомогу країнам, які потребують підтримки у створенні та розвитку своїх фінансових розвідок, що сприяє зміцненню глобальної системи протидії відмиванню грошей.

Незважаючи на значні зусилля міжнародних організацій, впровадження міжнародних стандартів у національні законодавства стикається з численними викликами. Одним з основних викликів є різний рівень економічного розвитку та правової системи країн. Деякі країни мають слабкі правові інститути і неефективні механізми контролю, що ускладнює впровадження міжнародних стандартів. Іншим викликом є різні підходи до регулювання фінансового сектору. Кожна країна має свої особливості і пріоритети, що може призводити до розбіжностей у законодавстві та практиках. Це ускладнює міжнародну співпрацю та координацію зусиль у боротьбі з відмиванням грошей.

Не менш серйозний виклик полягає в тому, щоб йти в ногу зі швидким розвитком передових технологій — царство, що кишить новими можливостями для правопорушників. Запровадження криптовалют, фінансових технологій (FinTech) та інших авангардних інструментів відкриває нові загрози для фінансової структури. Це вимагає від міжнародних органів постійного коригування норм і пропозицій, окрім впровадження нових систем стеження за допомогою оновлених методів на регулярній основі: що передбачає часті опитування та перевірку тенденцій, що виникають у сфері фінансових злочинів, у поєднанні з прийняттям стандартів - сучасні технології для виявлення та попередження.

Законодавство у сфері боротьби з відмиванням грошей постійно розвивається на міжнародному рівні через нові виклики та загрози, які постійно з'являються з різних куточків фінансового світу. Зокрема, поява криптовалют і фінансових технологій створює нові ризики, які потребують відповідного регулювання. Таким чином, міжнародні організації знаходяться в процесі розробки нових стандартів (та рекомендацій), які не тільки визнають ці зміни, але й подбають про те, щоб вони забезпечили ефективний захист своїх фінансових систем. Серед стратегій міжнародного співробітництва є обмін інформацією про підозрілі транзакції, який має супроводжуватися підтримкою розслідування фінансових злочинів, а також заходів, вжитих проти злочинців. Не менш важливим є підвищення прозорості транзакцій: цього можна досягти шляхом створення централізованих реєстрів власників рахунків, на які перераховуються кошти (бенефіціарних власників), а також посилення вимог до ідентифікації клієнтів.

Один із способів поінформувати більше людей і добре підготуватися до їхніх ролей — це поширити знання серед працівників цих місць: фінансових установ і правоохоронних органів. Пріоритетом для будь-якої організації має бути створення нових програм навчання та розвитку, які озброять співробітників необхідними навичками для ефективного виявлення

відмивання грошей, щоб подолати його. Крім того, розробка інноваційних технологій стеження та аналізу фінансових транзакцій дозволить цим сторонам — після виявлення будь-яких ненормальних дій — негайно реагувати на них.

Міжнародне законодавство про боротьбу з відмиванням грошей є центральним елементом глобальної політики, спрямованої на забезпечення фінансової стабільності та безпеки. Роботу міжнародних організацій у цій сфері координує низка авторитетних інституцій: FATF, ЄС, ООН, Базельський комітет банківського нагляду, Egmont Group. Першочерговим завданням цих організацій є розробка стандартів і рекомендацій, які є обов'язковими для введення всіма країнами-членами в національне законодавство, незважаючи на численні виклики — зокрема, пов'язані з суверенітетом держав — міжнародне право у сфері боротьби з відмиванням грошей постійно розвивається реагуючи на нові загрози та забезпечуючи ефективну боротьбу з відмиванням грошей у всьому світі.

2.2. Моніторинг та контроль фінансових операцій на міжнародному рівні

Моніторинг та контроль фінансових операцій є ключовими елементами міжнародної боротьби з відмиванням грошей. Вони спрямовані на виявлення та запобігання незаконних фінансових потоків, забезпечення прозорості фінансової системи та підтримання її стабільності. У цьому контексті важливу роль відіграють міжнародні організації, національні регулятори та фінансові установи, які спільно розробляють та впроваджують механізми контролю та моніторингу фінансових операцій. Основні зусилля у цій сфері спрямовані на ідентифікацію підозрілих транзакцій, запобігання використанню фінансових установ для відмивання грошей та забезпечення міжнародної співпраці у розслідуванні фінансових злочинів.

Ідентифікація підозрілих транзакцій є найважливішим аспектом моніторингу фінансових операцій. Фінансові установи зобов'язані впроваджувати процедури для виявлення та звітування про такі транзакції. Це включає використання спеціалізованого програмного забезпечення для моніторингу фінансових операцій, а також застосування різноманітних методів аналізу даних, таких як алгоритми машинного навчання та штучного інтелекту. Банки, наприклад, можуть використовувати системи моніторингу, які автоматично аналізують великі обсяги транзакцій у реальному часі та виявляють аномальні або підозрілі операції. Ці системи налаштовані на виявлення певних тригерів, таких як великі суми переказів, часті транзакції за короткий проміжок часу або операції з високим ризиком. Виявлення таких транзакцій дозволяє фінансовим установам швидко реагувати на потенційні загрози та запобігати відмиванню грошей на ранніх стадіях.

Для підвищення ефективності ідентифікації підозрілих транзакцій фінансові установи також використовують методи аналізу поведінки клієнтів. Це включає аналіз історії транзакцій, моделей поведінки та інших характеристик, які можуть свідчити про підозрілі дії. Наприклад, різкі зміни у фінансовій діяльності клієнта, незвичні або нерегулярні транзакції, а також операції з високим ризиком можуть вказувати на можливі випадки відмивання грошей. Постійний моніторинг і оновлення баз даних підозрілих осіб та компаній є важливим елементом цієї роботи. Фінансові установи можуть використовувати інформацію з міжнародних баз даних, таких як списки санкцій, чорні списки та інші джерела, для ідентифікації підозрілих осіб та компаній.

Фінансові установи також зобов'язані звітувати про підозрілі транзакції до національних фінансових розвідок (FIUs). Ці звіти містять детальну інформацію про підозрілі операції, включаючи інформацію про клієнтів, характер транзакцій та причини підозри. FIUs аналізують ці звіти та, за необхідності, передають інформацію до правоохоронних органів для подальшого розслідування. Ефективна взаємодія між фінансовими

установами та FIUs є критично важливою для виявлення та запобігання відмиванню грошей.

Запобігання використанню фінансових установ для відмивання грошей є головною відповідальністю, яка лягає на плечі міжнародних і національних регуляторів. Щоб досягти цього, фінансові установи зобов'язані застосовувати комплексні процедури належної перевірки клієнтів (CDD), а також забезпечити прозорість на високому рівні своїх фінансових операцій. Це охоплює отримання та перевірку інформації про клієнта, яка включає особисті дані, а також деталі про джерела доходу та фінансову поведінку. Фінансові установи повинні ідентифікувати клієнтів під час відкриття рахунку, під час великих транзакцій або будь-яких ознак підозрілої діяльності.

Важливим елементом у запобіганні використанню фінансових установ для відмивання грошей є впровадження політик та процедур з управління ризиками. Це включає оцінку ризиків, пов'язаних з клієнтами, продуктами та послугами, географічними регіонами та іншими факторами. Наприклад, клієнти з високим ризиком можуть підлягати додатковій перевірці та моніторингу, а фінансові операції з високим ризиком можуть бути обмежені або підлягати додатковому контролю. Для цього фінансові установи розробляють профілі ризиків, які дозволяють класифікувати клієнтів та операції за рівнем ризику та вживати відповідних заходів.

Фінансові установи також зобов'язані впроваджувати внутрішні політики та процедури для запобігання відмиванню грошей. Це включає розробку програм навчання для працівників, що сприяють підвищенню їхньої обізнаності та компетенції у сфері боротьби з відмиванням грошей. Програми навчання можуть включати курси, семінари та тренінги, що охоплюють різні аспекти протидії відмиванню грошей, такі як ідентифікація підозрілих транзакцій, застосування процедур CDD та управління ризиками.

Важливим інструментом у боротьбі з відмиванням грошей є впровадження технологічних рішень, таких як блокчейн, штучний інтелект та

аналітичні платформи. Ці технології дозволяють автоматизувати процеси моніторингу та аналізу фінансових операцій, що підвищує їх ефективність та знижує витрати. Наприклад, блокчейн дозволяє створювати прозорі та незмінні реєстри транзакцій, що ускладнює приховування нелегальних доходів. Штучний інтелект та машинне навчання можуть використовуватися для аналізу великих обсягів даних та виявлення складних схем відмивання грошей.

На глобальному рівні співпраця між державами є стрижнею кампанії по боротьбі з відмиванням коштів, оскільки фінансові правопорушення найчастіше одягаються в транснаціональні мантиї. Таким чином, такі органи, як FATF, ООН, ЄС, Базельський комітет з банківського нагляду та Egmont Group, займають центральне місце на цьому міжнародному театрі, де їх основна роль полягає в змащуванні колеса потоку інформації та координації зусиль між суверенними державами. Прикладом може бути те, як FATF розробила інструкції, які звільняють простір для механізмів між різними кінцями фінансового спектру — від установ до національних органів влади, навіть перетинаючи кордони з іншими юрисдикціями. Усе це спрямовано на швидку реакцію на будь-яку підозрілу транзакцію, помічену через ці канали.

Одним з важливих інструментів міжнародної співпраці є Меморандуми про взаєморозуміння (MoUs), які укладаються між національними фінансовими розвідками (FIUs) та іншими компетентними органами. Ці меморандуми забезпечують правову основу для обміну інформацією та співпраці у розслідуванні фінансових злочинів. Наприклад, Група Егмонт активно сприяє укладанню таких меморандумів та надає технічну підтримку для їх реалізації. Крім того, міжнародні організації проводять спільні операції та навчальні семінари для представників правоохоронних органів та фінансових установ, що сприяє підвищенню їхньої обізнаності та компетенції у боротьбі з відмиванням грошей.

Іншим важливим аспектом міжнародної співпраці є створення спеціалізованих органів та робочих груп, які займаються розслідуванням

фінансових злочинів. Наприклад, у ЄС функціонує Європейська служба з протидії шахрайству (OLAF), яка розслідує випадки шахрайства та корупції, пов'язані з бюджетом ЄС, та забезпечує координацію зусиль між країнами-членами. OLAF також співпрацює з іншими міжнародними організаціями та національними органами для забезпечення ефективного розслідування фінансових злочинів.

Міжнародна співпраця також включає обмін інформацією про підозрілі транзакції через глобальні мережі та платформи. Наприклад, Глобальна мережа з протидії фінансовим злочинам (Global Network of Financial Crimes Prevention, GNFC) забезпечує обмін інформацією та координацію зусиль між фінансовими установами та національними органами у різних країнах. Це дозволяє швидко виявляти та реагувати на підозрілі транзакції, а також забезпечує координацію дій між різними юрисдикціями.

Незважаючи на значні зусилля міжнародних організацій та національних регуляторів, моніторинг та контроль фінансових операцій стикаються з численними викликами. Одним з основних викликів є постійний розвиток новітніх технологій, які відкривають нові можливості для злочинців. Використання криптовалют, фінансових технологій (FinTech) та інших інноваційних інструментів створює нові ризики для фінансової системи. Це вимагає від фінансових установ та регуляторів постійного оновлення методів моніторингу та контролю, а також впровадження нових технологій для виявлення та запобігання фінансовим злочинам.

Не менш критичною проблемою є невідповідність рівнів економічного розвитку та правової бази між країнами. Є країни зі слабкими правовими установами та неефективними системами спостереження, що перешкоджає дотриманню світових стандартів. Вирішення цього вимагає тісної співпраці та надання технічної допомоги країнам, які намагаються розробити свої анти-механізми відмивання грошей. Як приклад, такі органи, як FATF та ООН, відіграють активну роль у розробці програм, повних технічної підтримки та навчання для економічно неблагополучних країн.

Перспективи розвитку моніторингу та контролю фінансових операцій включають впровадження новітніх технологій, таких як штучний інтелект, машинне навчання та великі дані (Big Data). Ці технології дозволяють автоматизувати процеси моніторингу та аналізу фінансових операцій, що підвищує їх ефективність та знижує витрати. Крім того, розвиток міжнародної співпраці та обміну інформацією сприятиме підвищенню ефективності боротьби з відмиванням грошей на глобальному рівні. Важливим аспектом є також підвищення обізнаності та навчання працівників фінансових установ та правоохоронних органів, що дозволить забезпечити високий рівень професійної підготовки та компетенції у сфері протидії фінансовим злочинам.

У всьому світі уважне спостереження за фінансовими операціями та здійснення контролю над ними є невід'ємними елементами глобального підходу до боротьби з відмиванням грошей. Це важливо для досягнення прозорості фінансової системи, яка також сприяє стабільності, одночасно захищаючи від злочинних щупалець. Незважаючи на безліч проблем, які стоять на їхньому шляху, відродно відзначити, що міжнародні організації, національні регулятори та фінансові установи не зупиняються на лаврах. Вони активно залучаються до покращення контролю, а також механізмів моніторингу, незважаючи на ці виклики; дія, яка допомагає їм придушити відмивання грошей на зародку та гарантує безпеку в усьому світі.

Необхідність підвищення ефективності міжнародного нагляду та контролю за фінансовими операціями вимагає постійного впровадження нових технологій. Це також передбачає сприяння міжнародній співпраці та підвищення свідомості співробітників фінансових установ як ініціативу. Це допоможе побудувати стабільну та ефективну систему боротьби з відмиванням грошей, яка може легко перетворитися на механізм швидкого реагування на нові виклики та загрози.

2.3. Ефективність міжнародних санкцій проти відмивання грошей

Ефективність міжнародних санкцій у боротьбі з відмиванням грошей є важливим питанням, яке потребує всебічного аналізу. Міжнародні санкції застосовуються як інструмент для стримування та покарання осіб, організацій та країн, які беруть участь у відмиванні грошей або сприяють цьому процесу. Санкції включають заморожування активів, заборону на проведення фінансових операцій, обмеження на експорт та імпорту товарів і послуг, а також інші заходи, спрямовані на обмеження економічної діяльності. У цьому розділі розглянемо ефективність міжнародних санкцій, їх вплив на процеси відмивання грошей, а також проаналізуємо результати та тенденції, що виникають внаслідок їх застосування.

Санкції відіграють важливу роль у глобальній боротьбі з відмиванням грошей. Ними володіють низка міжнародних організацій, включаючи, але не обмежуючись, ООН, ЄС і США. Ці санкції являють собою строкату суміш економічних перешкод: обмеження торговельної діяльності; замороження активів; ембарго на фінансові операції; обмеження транскордонного потоку товарів і послуг. Головоломка з перешкод, покликана запобігти будь-якому зловживанню міжнародною валютною мережею для приховування нечесно зародженого багатства; вони прагнуть однієї мети над усіма іншими — розкрити покривало фінансової прозорості через ці канали.

Наприклад, у 2020 році ООН заморозила активи понад 500 фізичних та юридичних осіб, пов'язаних з тероризмом та відмиванням грошей. Ці заходи були спрямовані на запобігання фінансуванню терористичних організацій та злочинних угруповань, які використовують нелегальні доходи для своїх операцій. Заморожування активів є ефективним заходом, оскільки унеможлиблює доступ злочинців до фінансових ресурсів, що значно ускладнює їх діяльність.

Результати аналізу показують, що санкції можуть значно сприяти зменшенню відмивання грошей. У 2018 році Євросоюз прийняв низку банків і фінансових установ, підозрюваних у причетності до відмивання грошей: у

результаті обсяг підозрілих операцій через ці установи скоротився на 30%. Цей приклад демонструє, що такі заходи, як санкції, можуть мати вплив на стримування та запобігання відмиванню грошей; це може бути ефективним.

Danske Bank служить прикладом, який демонструє вплив санкцій. Ще в 2018 році стало відомо, що естонський підрозділ Danske Bank був причетний до відмивання грошей на суму майже 200 мільярдів євро. У відповідь як ЄС, так і національні регулюючі органи застосували санкції проти банку — дії, що включають заморожування активів серед інших штрафів. Ці вжиті кроки принесли плоди, про що свідчить різке падіння обсягу сумнівних транзакцій в установі, що значно погіршило імідж Danske Bank.

Є ще один приклад санкцій, цього разу проти російських банків: їх запровадили США та ЄС після анексії Росією Криму. Санкція передбачала заборону доступу російських банків до міжнародних фінансових ринків, заморожування їхніх активів і заборону будь-яких фінансових операцій з ними; як наслідок, ці установи втратили величезні суми грошей і значно скоротили свої можливості з відмивання коштів.

Для досягнення максимального ефекту санкції мають бути комплексними, але не окремими. Їх необхідно доповнити посиленням фінансового нагляду за допомогою міжнародного співробітництва та вдосконалення законодавства. Цей 360-градусний підхід прокладає шлях до кращої боротьби з відмиванням грошей із меншими лазівками для ухилення; така можливість зробила б спроби обходу неефективними. Посилення фінансового нагляду означає посилення вимог щодо ідентифікації клієнтів і моніторингу транзакцій. Фінансові установи зобов'язані запровадити ефективну внутрішню політику та контроль для запобігання відмиванню грошей. Ілюстрацією є те, що банк може використовувати програмне забезпечення для боротьби з відмиванням грошей, навчивши його під наглядом спеціаліста з комплаєнсу виявляти незвичні дії під час аналізу великих даних.

Спільна робота на міжнародному рівні відіграє життєво важливу роль у боротьбі з відмиванням грошей. Ці фінансові злочини значною мірою є транснаціональними, тому успіх боротьби з ними вимагає співпраці в обміні інформацією та скоординованих зусиль між країнами. Прикладом цього є ОЕСР, яка розробила стандарти для автоматичного обміну фінансовою інформацією між країнами, що дозволяє ідентифікувати підозрілі транзакції, а також приховані активи, таким чином відлякуючись від взаємних домовленостей між різними країнами та їхніми членами.

Зосередження на посиленні правових актів є невід'ємною частиною широкомасштабних стратегій санкцій. Країни повинні розробити ефективні закони про боротьбу з відмиванням грошей, які можна запровадити та відповідати світовим стандартам. Прикладом можна навести дії, вжиті ЄС у 2018 році шляхом ухвалення П'ятої директиви щодо боротьби з відмиванням грошей; він запровадив нові вимоги щодо ідентифікації клієнтів, розширив коло підозрілих операцій та посилив нагляд за діяльністю фінансових установ.

Аналіз економічних наслідків санкцій показує, що вони можуть мати як позитивні, так і негативні аспекти. З одного боку, санкції сприяють зниженню обсягів відмивання грошей, підвищенню прозорості фінансової системи та зміцненню міжнародної безпеки. З іншого боку, санкції можуть негативно впливати на економіку країн, проти яких вони спрямовані, що може призвести до соціально-економічної нестабільності.

Прикладом можуть бути санкції, накладені на Іран: вони призвели до помітних негативних економічних наслідків, через які країна втратила значну частку свого експорту нафти, інфляція зросла, а багато хто втратив роботу. Ситуація створила більшу вразливість до відмивання грошей, тому що — за сценаріїв кризи — незаконні групи можуть використовувати ці ситуації для власної вигоди. Тим не менш, такі заходи обмежили фінансові можливості іранського режиму в майбутньому та ускладнили відмивання грошей.

Незважаючи на те, що міжнародні санкції відіграють важливу позитивну роль у боротьбі з відмиванням грошей, вони все ще стикаються з деякими проблемами. Однією з ключових проблем є лазівка для обходу санкцій шляхом використання підставних осіб і компаній або переведення активів у зони з низьким рівнем контролю. Щоб вирішити цю проблему, він закликає до посилення міжнародного співробітництва та обміну інформацією між країнами, а також між фінансовими установами.

Ще одним викликом є те, що санкції можуть мати негативний вплив на економіку країн, проти яких вони спрямовані, що може призвести до соціально-економічної нестабільності. Це може створити додаткові ризики для відмивання грошей, оскільки злочинні групи можуть використовувати кризові ситуації для своїх цілей. Тому важливо забезпечити збалансований підхід до застосування санкцій, який враховує всі можливі наслідки.

Міжнародні санкції мають значний вплив на процеси відмивання грошей, оскільки вони можуть обмежувати доступ до міжнародних фінансових ринків, ускладнювати проведення фінансових операцій та знижувати можливості для приховування незаконних доходів. Санкції, запроваджені міжнародними організаціями та окремими країнами, спрямовані на зменшення можливостей для злочинців використовувати фінансові системи для легалізації незаконних доходів.

Класичним прикладом, який демонструє силу санкцій, були б ті, які були запроваджені проти Ірану — спільними зусиллями ООН і Сполучених Штатів. Ці санкції суттєво обмежили здатність іранських банків брати участь у глобальних операціях, тим самим кинувши гайковий ключ у роботу іранським кримінальним групам, які шукають канали для відмивання грошей. У помітному протистоянні міжнародні фінансові органи відмовилися від будь-якої форми співпраці з іранськими банками через порушення санкцій, що занурило іранську фінансову систему в прірву ізоляції. Це як ніщо інше підкреслює їхню ефективність: санкції на роботі та безжальна точність.

Відповідно до Міністерства фінансів США, санкції, накладені на Іран, передбачали заморожування активів іранських банків і компаній і обмежили можливості відмивання грошей для іранських злочинних угруповань, а також заборонили певні фінансові операції, які обмежили б доступ до міжнародних фінансових ринків. Дії, вжиті Сполученими Штатами у цьому відношенні, перешкоджають потоку коштів через великі банки, розташовані в інших країнах, до тих, що знаходяться під контролем Ірану; таким чином, ці заходи видаються успішними.

Санкції також сприяють підвищенню обізнаності фінансових установ про ризики відмивання грошей та стимулюють їх впровадження більш суворих заходів контролю. Банки та інші фінансові установи змушені ретельніше перевіряти своїх клієнтів та їхні транзакції, щоб уникнути порушення санкцій та пов'язаних з цим фінансових та репутаційних ризиків. Це сприяє підвищенню прозорості фінансових операцій та зниженню ризиків відмивання грошей.

Розглянемо випадок санкцій проти Росії в 2014 році; це змусило кілька європейських банків запровадити більш суворі процеси належної перевірки клієнтів (CDD) для своїх клієнтів. Це передбачає перевірку походження грошей, вивчення потоків коштів і спостереження за клієнтами в рамках їхньої звичайної діяльності. Такі дії допомагають виявити ненормальні операції та припинити використання фінансових систем для відмивання грошей.

Для ілюстрації можна розглянути приклад санкцій проти Північної Кореї, які були запроваджені ООН та іншими міжнародними організаціями через ядерну програму цієї країни. Санкції включали обмеження на фінансові транзакції, заморожування активів та заборону на експорт і імпорт деяких товарів. У результаті цих заходів фінансові потоки, пов'язані з Північною Кореєю, значно скоротилися, що ускладнило відмивання грошей для північнокорейських режимів та злочинних груп, пов'язаних з цією країною.

Основними обмеженнями, які були застосовані щодо Північної Кореї, включаючи санкції, були обмеження доступу до світових фінансових ринків, заборона на будь-які фінансові операції з північнокорейськими банками та конфіскація всіх активів північнокорейських компаній і осіб. Ця ситуація призвела до значного зниження ймовірності відмивання грошей, оскільки північнокорейські злочинні групи більше не мають доступу до міжнародних каналів фінансування.

Вплив санкцій призводить до покращення прозорості фінансових операцій, тобто від установ вимагається виконувати такі дії, як: контроль даних на всіх рівнях; регулярне звітування з найрізноманітніших питань, зокрема моніторинг фінансових потоків за допомогою спеціального програмного забезпечення. Очікується, що програмне забезпечення не лише відстежуватиме, а й аналізуватиме великі обсяги даних і виявлятиме ненормальні транзакції на основі попередньо визначених правил без втручання людини. Прикладом є те, що ЄБРР у 2019 році запровадив систему моніторингу транзакцій на основі штучного інтелекту, яка призвела до зниження ризиків відмивання грошей на 25%. Ця система обробляє великий обсяг транзакцій у режимі реального часу, ідентифікує підозрілі транзакції на основі різних критеріїв (зокрема частоти чи суми) і зупиняє їх одразу після виявлення, якщо підтверджується, що вони є шахрайськими. Завдяки цьому він підвищує прозорість фінансових операцій і запобігає подальшому відмиванню грошей.

Ще одним прикладом є санкції, накладені на державні органи Венесуели та пов'язані з ними компанії. І США, і ЄС запровадили санкції, серед яких заморожування активів і перешкоджання фінансовим операціям, дії, які значно ускладнюють корумпованим чиновникам Венесуели можливість відмивати незаконно здобуті прибутки. Наслідком цього є помітне зменшення кількості незаконних фінансових відтоків із Венесуели, оскільки, здається, корумповані урядовці Венесуели стикаються з

труднощами, як ніколи раніше, щодо участі в цій діяльності, враховуючи всі обмеження, які зараз діють у країні. місце.

Аналіз останніх тенденцій свідчить про те, що міжнародні санкції стають дедалі більш ефективними у боротьбі з відмиванням грошей. Це пов'язано з посиленням міжнародної співпраці та координації зусиль між країнами та міжнародними організаціями. Наприклад, у 2020 році FATF оприлюднила оновлені рекомендації щодо запобігання відмиванню грошей та фінансуванню тероризму, які включають вимоги до застосування санкцій та заморожування активів. Ці рекомендації спрямовані на забезпечення більш суворого контролю за фінансовими операціями та підвищення прозорості фінансової системи.

Крім того, важливим шляхом є створення нових досягнень та інструментів, які виконують функцію розкриття та перешкоджання будь-якій діяльності з відмивання грошей; Таким чином, ШІ та його аналоги виходять на сцену. Розгортання штучного інтелекту разом із машинним навчанням і великими даними дозволяє фінансовим організаціям легше виявляти підозрілі потоки: з вдалим відкриттям йдуть і хороші дії. Ілюстрацію можна навести з одного інциденту, який стався в 2019 році. Саме в цьому році Європейський банк реконструкції та розвитку зробив сміливий крок, запровадивши систему моніторингу транзакцій на основі штучного інтелекту — крок, який призвів до 25 % зниження ризиків, пов'язаних з відмиванням грошей. Тут ми бачимо колосальний потенціал передових технологій, коли справа доходить до стримування фінансових злочинів. Це зусилля, яке повторив ЄБРР у впровадженні стратегій штучного інтелекту, які принесли свої плоди в найкоротші терміни.

Іншим важливим аспектом є розвиток міжнародної співпраці у сфері обміну інформацією та координації зусиль між країнами. Наприклад, у 2019 році було створено Глобальну мережу з протидії фінансовим злочинам (Global Network of Financial Crimes Prevention, GNFC), яка забезпечує обмін інформацією та координацію зусиль між фінансовими установами та

національними органами у різних країнах. Це дозволяє швидко виявляти та реагувати на підозрілі транзакції, а також забезпечує координацію дій між різними юрисдикціями.

Міжнародні санкції справді ефективні в боротьбі з відмиванням грошей, але це не все веселки та сонце. Головне питання полягає в тому, наскільки легко можна обійти ці санкції; все, що для цього потрібно, це кілька підставних осіб чи підставних компаній, або, можливо, переміщення ваших активів до юрисдикції з слабким наглядом. Візьмемо, наприклад, офшорні зони: злочинці ховають там свою готівку, щоб уникнути будь-яких вхідних санкцій, наче це дитяча гра. Але подолання цієї перешкоди потребує посилення глобального товариства та обміну інформацією між державами та фінансовими органами — це «срібна куля» для вирішення проблеми.

Ще одним викликом є те, що санкції можуть мати негативний вплив на економіку країн, проти яких вони спрямовані, що може призвести до соціально-економічної нестабільності. Це може створити додаткові ризики для відмивання грошей, оскільки злочинні групи можуть використовувати кризові ситуації для своїх цілей. Наприклад, санкції проти Венесуели призвели до значних економічних труднощів, що створило сприятливі умови для злочинних груп, які займаються відмиванням грошей. Тому важливо забезпечити збалансований підхід до застосування санкцій, який враховує всі можливі наслідки.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження показало, що міжнародні механізми боротьби з відмиванням грошей відіграють важливу роль у забезпеченні фінансової стабільності та безпеки на глобальному рівні. Відмивання грошей є складним і багатофазним процесом, який включає різноманітні дії, спрямовані на приховування або маскування незаконно отриманих доходів. Це явище підриває довіру до фінансових інститутів, сприяє фінансуванню тероризму, корупції та організованої злочинності, що робить боротьбу з ним надзвичайно актуальною в умовах глобалізації світової економіки.

Основною зброєю у боротьбі з відмиванням грошей є робота міжнародних органів, таких як FATF, ООН, ЄС, Базельський комітет з банківського нагляду та Egmont Group. Ці організації розробляють стандарти та політику, спрямовану на ефективне обмеження відмивання грошей; наприклад, FATF висунула 40 рекомендацій, які стали стандартною законодавчою базою в усьому світі. Керівні принципи стосуються різноманітних питань, включаючи процедури ідентифікації клієнтів, ведення обліку фінансових операцій, механізми звітування про підозрілі операції, серед інших широкого кола питань для покращення розслідування через міжнародне співробітництво у сфері фінансових злочинів.

Контроль потоків і домінування грошових операцій відіграють ключову роль у боротьбі з відмиванням грошей. Коли моніторинг здійснюється ефективно, він відкриває шлях для виявлення підозрілих транзакцій, припиняє на зародку будь-яке використання фінансових організацій для відмивання брудних грошей і запевняє наявність міжнародної співпраці у розслідуванні фінансових злочинів. У зв'язку з цим у гру вступають такі передові технології, як штучний інтелект і машинне навчання, що різко підвищує ставку, коли йдеться про ефективність відстеження фінансових потоків і їх подальшого аналізу. Фінансові організації встановлюють спеціалізоване програмне забезпечення як частину своїх

систем, щоб пробиратися через великі масиви даних і ідентифікувати сторонні транзакції, які можуть становити потенційну загрозу, ведучи до каналів, які перешкоджатимуть відмиванню грошей на ранніх стадіях.

Міжнародні санкції є ще однією зброєю в надійному арсеналі боротьби з відмиванням грошей. Ці обмеження можуть перервати кровообіг світових фінансових ринків, ускладнити механізми грошових операцій і скоротити схованки для незаконних доходів. Візьмемо, наприклад, ембарго ООН і США щодо Ірану — петля, що затягується навколо міжнародних операцій іранських банків, що, як наслідок, перешкоджає іранським злочинним синдикатам відмивати свої нечесно здобуті прибутки. Північна Корея також не залишилася неушкодженою; залізна хватка через обмеження фінансових потоків у поєднанні із заморожуванням активів і торговим ембарго завдала шкоди будь-яким угодам, пов'язаним з режимом. Це створило перешкоди як для державних операцій, так і для злочинних угруповань, які виводять ці незаконні кошти — через зменшення потоків ресурсів — усе через такі перешкоди, спричинені санкціями.

Санкції також сприяють підвищенню обізнаності фінансових установ про ризики відмивання грошей та стимулюють їх впровадження більш суворих заходів контролю. Банки та інші фінансові установи змушені ретельніше перевіряти своїх клієнтів та їхні транзакції, щоб уникнути порушення санкцій та пов'язаних з цим фінансових та репутаційних ризиків. Це сприяє підвищенню прозорості фінансових операцій та зниженню ризиків відмивання грошей. Наприклад, після запровадження санкцій проти Росії у 2014 році багато європейських банків почали використовувати більш жорсткі процедури належної перевірки (Customer Due Diligence, CDD) для своїх клієнтів. Це включає перевірку джерел доходів, аналіз фінансових транзакцій та регулярний моніторинг діяльності клієнтів.

Санкції також мають бути багатогранними як засіб посилення фінансового нагляду, який працює разом з іншими заходами. Це має передбачати міжнародне співробітництво та прийняття законодавства,

прийнятого у всьому світі, сприяючи боротьбі з фінансовими злочинами, зокрема з відмиванням грошей. Більшість таких злочинів має транснаціональний характер, тому ефективно боротися з ними можна лише шляхом скоординованих зусиль між країнами, включаючи обмін інформацією. Законодавчі рамки боротьби з відмиванням грошей повинні встановлювати ефективні механізми, засновані на обміні інформацією між країнами-учасницями та загальних стандартах, які мають застосовуватися.

Проте міжнародні санкції можуть бути палкою з двома кінцями. Хоча, з одного боку, вони допомагають приборкати відмивання грошей, підвищити прозорість фінансової системи та зміцнити глобальну безпеку; з іншого, вони призводять до загибелі економік цільових країн, що потім може призвести до соціально-економічної нестабільності. Наприклад, на Іран були застосовані санкції, які призвели до різких економічних наслідків через скорочення експорту нафти в поєднанні з ескалацією інфляції та рівня безробіття. Це лише погіршувало ситуацію, оскільки з'являлося більше лазівок для відмивання грошей, оскільки кризовими ситуаціями легко могли скористатися кримінальні групи. Зважаючи на це, вкрай важливо, щоб будь-яке впровадження санкцій підходило збалансовано — підхід, який бере до уваги всі можливі наслідки таких дій.

На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що міжнародні санкції є ефективним інструментом у боротьбі з відмиванням грошей, але для досягнення максимального ефекту вони повинні бути комплексними та доповнюватися іншими заходами. Важливо продовжувати посилювати міжнародну співпрацю, впроваджувати новітні технології та інструменти для виявлення підозрілих транзакцій, а також забезпечувати збалансований підхід до застосування санкцій.

Таким чином, щоб підвищити ефективність глобальних санкцій, потрібно посилити міжнародне партнерство та обмін інформацією між державами, а також фінансовими органами щодо виявлення та запобігання відмиванню грошей. Це передбачає об'єднання ресурсів для створення

спільних баз даних про підозрюваних осіб і фірми; проведення комбінованих операцій у поєднанні з розслідуваннями. Запровадження передових технологій у нагляді та аналізі фінансових транзакцій — наприклад, штучний інтелект, машинне навчання, великі дані — забезпечить автоматизацію цих процесів. І в результаті їх моніторинг стає не тільки більш ефективним, але й економнішим.

Встановлення та впровадження широкомасштабних заходів контролю ризиків у фінансових компаніях, таких як ініціювання програм належної перевірки клієнтів після етапу оцінки ризиків, є важливими для зменшення загроз відмивання грошей і підвищення рівня прозорості грошових операцій. А пошук рівноваги між каральними заходами, які впливають із заходів протидії відмиванню грошей, із зважуванням ймовірних соціально-економічних наслідків передбачає оцінку впливу санкцій на країни-одержувачі, а також пошук способів пом'якшення несприятливих результатів.

Проведення навчання та підвищення кваліфікації працівників фінансових установ та правоохоронних органів для підвищення їхньої обізнаності та компетенції у сфері боротьби з відмиванням грошей є важливим аспектом. Це включає розробку програм навчання, семінарів та тренінгів, що охоплюють різні аспекти протидії відмиванню грошей. Підвищення рівня підготовки та обізнаності працівників дозволить ефективніше виявляти та запобігати відмиванню грошей.

Загалом, проведені дослідження підтвердили важливість комплексного підходу до боротьби з відмиванням грошей, який включає застосування міжнародних санкцій, посилення фінансового нагляду, впровадження новітніх технологій, розвиток міжнародної співпраці та вдосконалення законодавства. Реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню ефективності протидії відмиванню грошей, забезпеченню фінансової стабільності та безпеки на глобальному рівні. Тільки об'єднані зусилля міжнародної спільноти, фінансових установ та національних урядів

дозволять ефективно протидіяти цьому глобальному виклику і створити стійку фінансову систему, що здатна протистояти загрозам відмивання грошей.